

ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿԻ ՈՃԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔԸ ՀԱՅԵՐԵՆՈՒՄ

Բանասիր. գիտ. թեկնածու Ա. Լ. Յուզբաշյան

Հայագիտության կարևորագույն խնդիրներից է պատմական ոճագիտության ստեղծումը, մասնավորապես հին գրական հայերենի գործառական ոճերի ձևավորման և զարգացման, անհատական և գործառական ոճերի հարաբերակցության հարցերի լուծումը, ինչպես նաև նրանց առնչությունը արդի հայերենին: Այս առումով բավականին հետաքրքիր հետազոտություններ են կատարվել, ինչպիսիք են՝ Վ. Առաքելյան, «Ակնարկներ հայոց գրական լեզվի պատմության» (Ե., 1981), «Գրիգոր Նարեկացու լեզուն և ոճը» (Ե., 1961), Վ. Համբարձումյան, «Հովհաննես Մամիկոնյանի «Տարոնի պատմության» լեզուն և ոճը» («Հայոց լեզվի պատմության հարցեր», պրակ 1, Ե., 1981): Գրաբարի ոճաբանական առանձնահատկությունները բացահայտվում էին նաև ինքնատիպ քերականությունների ստեղծմանը զուգահեռ՝ կապված ճարտասանական արվեստի, տեքստաբանական աշխատանքների, նաև գրաբարով գրված գիտական, գեղարվեստական երկերի լեզվական վերլուծությունների հետ:

Ելնելով լեզվի կառուցվածքային տարրերի ոճաբանական իրացումներից՝ զանազանում ենք բառային, քերականական (ձևաբանական, շարահյուսական) ոճաբանություն⁹⁶:

Քերականական ոճաբանությունը գործնական ոճաբանության մի բաժինն է, որն ուսումնասիրում է լեզվի քերականական միջոցների և կառույցների ոճական հնարավորությունները և նրանց դերը խոսքի իրացման մեջ: Իր իմաստային-ոճական կիրառությունների հարստությամբ բայը գերազանցում է նաև մյուս խոսքի մասերին: Նրա քերականական կարգերի առատությունը, ձևերի բազմազանությունը և այդ ձևերի փոխանցումները լայն հնարավորություններ են տալիս: Եղանակի կարգի ոճական առանձնահատկությունները պայմանավորված են իմաստային փոխանցումներով, մասնավորապես հրամայական եղանակի բայաձևերը ի հայտ են բերում ձևի և բովանդակության հետաքրքիր առանձնահատկություններ:

Առհասարակ, բայի եղանակները և եղանակավորության լեզվական կարգը գտնվում են ընդհանուրի և մասնավորի փոխհարաբերության մեջ: Հրամանի արտահայտման ձևերը, բնականաբար, լեզվում ավելի շատ են. բացի այդ՝ պետք է ճշտել, օրինակ, հրամայական եղանակի բայաձևերը խոսքում ինչ հաճախականությամբ են արտահայտում հրաման:

Գրական հայերենի երեք շրջաններում էլ հրամայական եղանակն ունեցել է արտահայտման բազմաձևություն:

⁹⁶ Տես՝ Հ. Զ. Պետրոսյան, Հայերենագիտական բառարան, Ե., 1987, էջ 504:

Հին հայերենում (5-11-րդ դդ.) այդ եղանակն ավելի բազմաձև է՝ հրամայական կամ հրամայական հաստատական ներկա, հորդորական հրամայական կամ հրամայական կատարյալ ապառնի, արգելական հրամայական, հրամայական ապառնի Ա կամ հրամայական անկատար ապառնի⁹⁷:

Միջին հայերենում հրամայականի կազմությունը հիմնականում նույնն է: Մի շարք ձևային փոփոխություններ է կրել հատկապես ավելի ուշ շրջանում: Այդ փոփոխությունների մեջ ուշագրավ են հատկապես հրամայական եզակի 2-րդ դեմքի *պահէ՛, վճարէ՛, թափէ՛*, այսինքն՝ *-է-ով վերջավորությունները*, որոնց առաջին կիրառությունները հանդիպում են արդեն 7-րդ դարում⁹⁸:

Արդի հայերենում հրամայական եղանակն ունի արտահայտման երկու ձև՝ դրական խոնարհում՝ բուն հրամայական, ժխտական խոնարհում՝ արգելական հրամայական: Մ. Ասատրյանը գտնում է, որ այս եղանակն ունի մեկ գլխավոր կամ բացարձակ և երեք երկրորդական կամ հարաբերական ժամանակային ձևեր⁹⁹:

Ինչպես տեսնում ենք, հրամայական եղանակի՝ ձևային առումով կրած փոփոխությունները մասնավոր բնույթի են, ընդհանուր առմամբ պահպանվել են նույն ձևերը: Սակայն այս բայաձևերն աչքի են ընկնում բազմաբովանդակությամբ: Նախ՝ ուշադրություն դարձնենք այն հանգամանքին, որ հրամայական եղանակն առկա է հնդեվրոպական բոլոր լեզուներում, նույնիսկ այնպիսի լեզուներում, որոնք չունեն շատ եղանակներ: Այս բայաձևերը, ի հակադրություն եղանակաժամանակային համակարգի մյուս բոլոր կառույցների, երկրորդական քերականական իմաստներով չեն գործածվում: Օրինակ՝ սահմանական եղանակի անցյալ կատարյալի բայաձևերը հին հայերենում, հանդես գալով պատումի ժամանակի իմաստով, երկրորդաբար գործածվում են անցյալի զանազան իմաստային նրբերանգներով՝ վաղակատար անցյալի, վաղակատար ներկայի, անկատար անցյալի և այլն: Արդի հայերենում ենթադրական եղանակը կարող է գործածվել սահմանական ապառնու իմաստով: Հետաքրքիր է, որ իմաստային առումով այս երևույթը նկատվում էր դեռևս հին հայերենում, երբ առաջին ապառնին գործածվում էր սահմանական ապառնու իմաստով: Այս բոլոր կիրառությունները հիշյալ եղանակների ոճական առանձնահատկություններն են:

Հրամայական եղանակի հիմնական առանձնահատկությունն այն է, որ այս եղանակի բայաձևերն այլ եղանակների ժամանակաձևերի փոխարեն

⁹⁷ Հմմտ. Մ. Աբեղյան, Գրաբարի դասագիրք, Թիֆլիզ, 1915, էջ 97: Մ. Աբեղյանը հրամայականի համար տարբերակել է երկու ապառնի՝ կերպային հակադրությունը պահպանելու համար: Հրամայական անկատար ապառնին ներկայի հիմքից, ու խոնարհման ձևերը բացակայում են՝ *մնայջի՛ր, մնայջի՛ք, գրիջի՛ր, գրիջի՛ք, խորհիջի՛ր, խորհիջի՛ք*: Հմմտ. Վ. Գ. Համբարձումյան, Գրաբարի ձեռնարկ, Ե., 2004, էջ 108:

⁹⁸ Տե՛ս Յ. Կարսոյ, Կիլիկյան հայերենի պատմական քերականություն, Ե., 2002, էջ 323:

⁹⁹ Տե՛ս Մ. Ե. Ասատրյան, Ժամանակակից հայոց լեզու: Ձևաբանություն, Ե., 1989, էջ 309:

չեն գործածվում: Նրանց բնորոշ է բազմիմաստությունը, որով պայմանավորվում են նրանց ոճական առանձնահատկությունները: Հին հայերենում հրամայական եղանակի բայաձևերն արտահայտել են հետևյալ իմաստները՝ *հրաման*. «Ածէք այսր և ի կապելոցն, որք են ի բանտի անդ» (Եղիշէ, 270), *հանձնարարություն, հրահանգ*՝ «Արկէք մանգաղս, զի հասեալ է ժամանակ կթոց, մտէք, հատէք հնձանս» (Ագաթ., 296), *պարզամ, պարզվիրաններ*՝ «Եղերորք, ասէ, միամիտք իբրև զաղաւնիս» (Ագաթ., 336), ընդ որում՝ վերջին օրինակում առկա է հորդոր՝ խրատական մեղմ բովանդակությամբ¹⁰⁰:

Արգելական հրամայականի բայաձևերը ժխտական խոնարհում են և ցույց են տալիս ժխտվող հրաման: Այսպես, Նոր կտակարանի պատվիրանների մեծ մասն արտահայտված է արգելական հրամայականի բայաձևերով: Ստորև ներկայացնում ենք ընդամենը մի քանիսը, որոնք կրկնվում են նույնությամբ Մատթեոսի, Մարկոսի և Ղուկասի Ավետարաններում: «Մի շնար» (Մատթ., ԺԹ, 18, Մարկ., Ե, 27, Ժ, 19, Ղուկ., Է, 13), «Մի գողանար» (Մարկ., Ժ, 19, Ղուկ., ԺԸ, 20), «Մի սպանաներ» (Մատթ., ԺԹ, 18, Մարկ., Ժ, 19, Ե, 21, ԺԸ, 20), «Մի սուտ վկայեր» (Մատթ., ԺԹ, 18, Մարկ., Ժ, 19, Ղուկ., ԺԸ, 20):

Նկատելի է, որ 5-րդ դ. որոշ երկերում արգելական հրամայականի ձևերը տարբեր հաճախականությամբ են գործածված, այսպես՝ Եզնիկ՝ 29 բայաձև, Եղիշէ՝ 24, Ագաթագեղոս՝ 13, Բուզանդ՝ 15, Փարպեցի՝ 38. Կորյունն արգելական հրամայականի ոչ մի բայաձև չի գործածում, քանի որ «Նա դիմավոր ստորոգյալների փոխարեն դերբայական դարձվածներ է գործածում, օրինակ՝ «Եւ մի արբենայք գինուվ» աստվածաշնչյան նախադասությունը Կորյունը դարձրել է. «Անդ էր այնուիետև չարբենալ գինուվ»¹⁰¹: Նախ նշենք այն հանգամանքը, որ հին հայերենում արգելական հրամայականի բայաձևերն արտահայտվում են նաև «մի» մասնիկի և ստորադասական եղանակի բայաձևերի կիրառությամբ, ինչպես նաև այն, որ հրամայական եղանակի բայաձևերը խոսքում պահանջում են հատուկ միջավայր, օրինակ՝ երկխոսություններ կամ պատվեր, հրաման, պահանջ արտահայտող նախադասություններ:

Հրամայական եղանակի բայաձևերը հետաքրքիր իմաստագործառական բնութագիր ունեն հատկապես աստվածաբանական գրականության մեջ: Օրինակ՝ Նոր կտակարանում, մասնավորապես «Գործքում» առկա են որոշ զգուշացումներ, որոնց միջոցով մարդը կրթվում է իբրև քրիստոնյա: «Զգոյշ լեր դու ամենայնի զոր միանգամ ես պատուիրեմ քեզ այսօր» (Ելք, ԼԴ, 11), «Զգոյշ լերուք ողորմութեան ձերում մի առնել առաջի մարդկան, որպէս թէ ի

¹⁰⁰ Ուշագրավ են, օրինակ, Ագաթանգեղոսի «Պատմության» մեջ հիշատակվող խոհափիլիսոփայական խրատները, հորդորները. Հռիփսիմեն նահատակվելուց առաջ խորհում է. «Երանի՜ ձեզ, յորժամ նախատիցեն զձեզ և հալածիցեն, և ասիցեն զամենայն բան չար սուտ զձե՜նց վասն իմ, ցնծացէք և ուրախ լերուք» (Ագաթ., 241):

¹⁰¹ Վ. Դ. Առաքելյան, Ակնարկներ հայոց գրական լեզվի պատմության, Ե., 1981, էջ 145:

ցոյց ինչ նոցա...» (Մատթ., 2, 1), «2գոյշ կացէք անձանց և ամենայն հօտիդ, յորում եդ զձեզ Հոգին Սուրբ տեսուչս՝ հովուել զժողովուրդ» (Գործք, Ի, 28):

Արդի գրավոր խոսքում նույնպես հրամայական եղանակն ունի իմաստային առանձնահատկություններ: Եթե պայմանականորեն ընդունենք, որ 5-րդ դ. մարդը հոգևոր կրթություն ստանում էր «Աստվածաշնչի», ինչպես նաև Ճառերի, Խրատների, Քարոզների հիման վրա, ապա այժմ գեղարվեստական և գիտական գրականության, փիլիսոփայական երկերի միջոցով, որոնց բովանդակային հիմքը ներքին մարդու ձևավորումն է:

«Վարվեք այսպես, և ձեզ ամենուրեք գրկաբաց կընդունեն» (Դ-Ք, 72): Այս նախադասությունը բարդ համադասական է. առաջին նախադասության ստորոգյալն արտահայտում է հորդոր-հրաման, իսկ երկրորդ բաղադրիչ-նախադասության ստորոգյալով արտահայտվում է պայմանը՝ «ինչու այդպես վարվել»: Համեմատենք հետևյալ նախադասությունները. «Հարցջի՛ր դու ցհարս քո, և պատմեսցեն քեզ, և ցծերս քո, և ասասցեն քեզ» (Ագաթ., 166): Առհասարակ ընդունված է գրաբարի հորդորական հրամայականը համարել հորդորի, զգուշացումների, ավելի մեղմ հրամանների իմաստներ: Վերը նշված երկու նախադասություններն ունեն ձևային և կառուցվածքային նմանություններ. այսինքն՝ հորդորական հրամայականի բայաձևը նպաստել է, որ բաղադրիչ նախադասությունների բայ-ստորոգյալներն արտահայտվեն ստորադասական եղանակի բայաձևերով՝ պայմանավորված ժամանակի և կերպի քերականական կարգերի բովանդակությամբ: Նույն բովանդակության նախադասությունն արդի հայերենում պահանջել է պայմանական եղանակի բայաձև, այսինքն՝ հրամայական եղանակի բայաձևերը բովանդակությամբ կայուն են: Սակայն այդ բայաձևերն ունեն գործածականության սահմանափակում և հատուկ դաշտ:

Հրամայական եղանակի բայաձևերը գործածվում են հատկապես երկխոսություններում, ինչպես նաև գիտական և գեղարվեստական այն երկերում, որոնք ունեն խրատական, հորդորական, ուսուցողական բնույթ:

Լեզվի գործնական ձեռնարկներում հրամայական եղանակի բայաձևերով են կազմվում գրեթե բոլոր վարժությունների պահանջները՝ անկախ գիտության ոլորտից: Այս դեպքում այն հստակ հրաման-պահանջ է արտահայտում: Օրինակ՝ «Նշեք այն բառը կամ բառաձևը, որի մեջ *դ*-ն արտասանվում է *թ*»։ «Առանձնացրե՛ք այն բայաձևերը, որոնք ցոյց են տալիս սահմանական եղանակի անցյալ անկատարի իմաստ» և այլն: Ասում ենք՝ «գրեթե», քանի որ լեզվում հրամայական նախադասության արտահայտության ձևերը բազմազան են, նրանցից մեկն էլ վերոհիշյալ նախադասություններն են, երբ նրանց բայ-ստորոգյալներն արտահայտվում են հրամայական եղանակի բայաձևերով:

Գեղարվեստական խոսքում հրամայական եղանակի բայաձևերը հիմնականում գործածվում են երկխոսություններում՝ արտահայտելով խնդրանք, պահանջ, հրաման: Օրինակ՝ «Վերադարձե՛ք հյուրասենյակ, շատ

վաղ եք փախչում» (Բ., ԶԷ, 207): «Լավ է, այս գիշեր ներում եմ, բայց իմացե՛ք, քանի դեռ հյուրերս այստեղ են, ես ուզում եմ, որ դուք ամեն երեկո երևաք հյուրասենյակում: Դա իմ ցանկությունն է, մի՛ արհամարհեք: Այժմ գնացե՛ք և Սոֆիին ուղարկե՛ք Ադելի հետևից: Բարի գիշեր...» (Բ., ԶԷ, 207):

Բերված նախադասությունների իմաստակառուցվածքային վերլուծությունից պարզվում է, որ հրամայական եղանակի բայաձևերն արտահայտում են ոչ միայն բուն հրամանի իմաստ, այլև հորդորի, պայմանի, հանձնարարականի իմաստային երանգներ: Նույն երևույթը նկատում ենք գրաբարում. «Արդ, ասեն, գիտե՛մ և տես՛, արքայ, զինչ գործեսցես, որպէս և կամիս» (Բուզ., 384), «...այլ գիտե՛մ, զի ախորժելով վասն ազգականաց մերոյ Լուսաուրջին քաջահմուտ կամեցեալ լինել ընթերցողացն, կրկնագրեցաք երկրորդելով» (Խոր., 222) և այլն: Այստեղ *գիտեա՛, տես՛* հրամայական ձևերը ստեղծել են հորդոր-զգուշացման իմաստային երանգ, որոնց հաջորդող բաղադրիչ-նախադասությունների բայ-ստորոգյալները գրաբարում արտահայտված են ստորադասական եղանակի բայաձևերով (իսկ արդի հայերենում՝ ըղձական եղանակի բայաձևերով. *իմացե՛ք, գնացե՛ք* և այլն):

Հրամայական եղանակի բայաձևերը միջին հայերենում իմաստային տեսանկյունից որևէ էական առանձնահատկություն չունեն: Հմմտ. «Եւ ասէր՝ Թաղեցէ՛ք և զիս ընդ սըմին, Զի զինչ, որ անցուցի ես ի յանձ սորին, Նա թողութեան չեմ ես արժանի բնալին» (Գ. Աղթ., 26): «Եւ հայրըն հրամայեաց պանդոկապետին. -Վերացո՛ր ըզօծիսն և տես ըզըստին» (Ն. տ., 27), «Ծաղկունքն ասեն՝ Հերիք արա, Քանի՛ Կանչես վարդին վերայ. Կահ ու պէկան ծայնըդ կուգայ, Ի մեր պաղչից ե՛լ ու գընա՛» (Ն. տ., 35): «Վարդըն կասէ՛ Մի աներ, հերիք, Ես կու կանչեմ եւ ունիմ կարիք» (Ն. տ., 41) և այլն:

Քննելով հրամայական եղանակի բայաձևերը գրական լեզվի տարբեր շրջաններում՝ կարելի է հաստատել, որ այս բայաձևերը չունեն հաճախադեպ գործածություն: Այս եղանակը հիմնականում գործածվում է երկխոսություններում, աղոթքներում, խրատական, ուսուցողական, հորդորական բովանդակությամբ երկերում: Հետաքրքիր է, որ գրական հայերենի բոլոր փուլերում այս եղանակը իր բովանդակությունը էապես չի փոփոխել:

Հետաքրքիր է նաև հրամայական եղանակի բայաձևերի ժամանակի խնդիրը: Ընդունված է այն կարծիքը, որ հրամայականն ունի ապառնի ժամանակ: Բովանդակային տեսանկյունից էլ սա ճիշտ է, քանի որ ցանկացած հրաման, խնդիր, զգուշացում պետք է կատարել ինչ-որ ելակետային ժամանակահատվածից հետո, մասնավորապես՝ խոսելու պահից հետո: Ժամանակի քերականական կարգը առհասարակ արտահայտում է բայի իմաստի հարաբերությունը որևէ իմացական ժամանակային առանցքի նկատմամբ¹⁰²: Ժամանակը ստորոգման արտահայտության կարևոր հատկանիշներից մեկն է, սակայն քերականական ժամանակը պետք է տարբերել

¹⁰² Տե՛ս Հ. Զ. Պետրոսյան, նշվ. աշխ., էջ 234:

իմացական ժամանակից, որը նյութի գոյության ձևերից մեկն է: Լեզվի մեջ կարևոր է տարբերակել հենակետային ժամանակակետը:

Հրամայական եղանակի բայաձևերը ցույց են տալիս հաղորդակցման պահին հաջորդող գործողություն, սակայն այս բայաձևերը կարելի է բաժանել երկու խմբի՝ գործողություն, որը վերաբերում է բոլոր պահերին՝ «Բարեկամիդ մի՛ ասա այն, ինչը պետք է չիմանա քո թշնամին» (Ա. Շոպեն-հաուր), «Քո գաղտնիքը ջանադիր պահպանիր, թշնամիներիդ կհաղթեն, թե բերանիցդ թոցրի» (Սաադի), «Զգուշացիր շատախոսների հետ վեճի մտնելուց. խոսել կարողանում են բոլորը, իսկ խելք տրված է քչերին» (Կատոն), «Խուսափիր երկարաբանությունից, քանի որ այն նման է մեծ տարածության, որտեղ շատ են գայթաքարերը» (Աբուլ-Ֆարաջ):

Բնականաբար, նման հորդոր-հրամաններ են աստվածաշնչյան պատվիրանները, առակները, որոնք ունեն ուսուցողական բնույթ. «Երթ առ մրջինն և նախանձեաց ընդ ճանապարհս նորա և լեր իմաստնագոյն ևս քան զնա: ... Երթ առ մեղուն և ուսիր զհարդ գործօն է, և գործ նորա որպէս պարկշտութեամբ գործի. Զորոյ զվաստակն թագաւորք և տնանկք ի բժշկութիւն մատուցանեն» (Առակք, Զ, 6-11): Սաղմոսներում գործածված է բուն հրամայականի 792 բայաձև, որոնց մեծ մասը համամարդկային հորդորներ են. «Արի՛, Տէր, եւ փրկեա զիս, Աստուած իմ, զի Դու հարեր զամենեսեան, ոյք էին ընդ իս թշնամութեամբ ի տարապարտուց, եւ զատամունս մեղաւորաց փշրեսցես» (Սաղ., Գ):

Ապառնի ժամանակը կարող է կիրառվել ժամանակը առկայացնող մակբայներով՝ այս միջոցով ավելի հստակեցնելով գործողության կատարման ժամանակը¹⁰³: «-Այո,՝ այո, դե՛հ գլուխ բեր իսկույնեթ եւ հավատա՛, նրա միակ համբույրով Կանմահանամ նույնիսկ փոշի դառնալով» (Ավ. Իս., 204): Այստեղ *իսկույնեթ* մակբայը հուշում է, որ գործողությունը կատարվում է անմիջապես, ակնթարթային: «Բանաստեղծը բռնեց նրան պիրկ ուժով. – Դու, սատանա, դու ամբարիշտ, փորձիչ օձ, սպանեցիր իմ երագը, չարագործ, Տուր երագըս, նա էր չքնաղն իրական, Իսկ սա միայն ցուլը նսեմ, անարժան» (ն. տ., 205): Այս օրինակը ևս վկայում է անմիջապես կատարվող հրամանի մասին:

Անդրադառնալով այս հարցին՝ Հ. Աճառյանը նշում է, որ հրամանը, ինչքան էլ շուտ լինի նրա գործողությունը, այնուամենայնիվ հրամանը տրվելուց հետո պիտի լինի, ուստի բնականորեն հրամայականը ապառնի է: Նշվում է նաև, որ լեզուներ տարբերում է հրամայականի երեք ժամանակ՝ հրամայական ներկա, հրամայական անցյալ, հրամայական ապառնի, որոնք ունեն արտահայտության տարբեր ձևեր (դերանուններ, անորոշ դերբայ)¹⁰⁴: Քանի որ գրաբարում էլ կա հրամայական եղանակի բազմաձևություն,

¹⁰³ Հմմտ. Հ. Զ. Պեպրոսյան, նշվ. աշխ., էջ 238:

¹⁰⁴ Հմմտ. Հ. Աճառյան, Լիակատար քերականություն լեզվի, հ. IV, գիրք Բ, Ե., 1961, էջ 171:

անվանում ենք հրամայական ներկա և ապառնի, սակայն իմաստային առումով այս ձևերը գրեթե չունեն տարբերակիչ հատկանիշներ: Բոլոր բայաձևերն էլ արտահայտում են հորդոր, հրաման, խնդրանք, աղոթքներում՝ աղաչանք, դիմում: Արդի հայերենն ունի բուն հրամայական և նրա ժխտական ձևը՝ արգելական հրամայական ձևերը. անմիջական հրամանի և ընդհանրական հրամայականի իմաստները լայնորեն կիրառվում են այս երկու ձևերի միջոցով:

Իբրև եզրակացություն նշենք, որ բայի հրամայական եղանակի ձևերի ոճական առանձնահատկությունները դրսևորվում են բովանդակության, կիրառության հատուկ միջավայրում, ինչպես նաև քերականական ժամանակը թեպետև միայն ապառնի է, սակայն կարելի է նկատի ունենալ գործողության ընդհանուր և անմիջական ձևով կատարվող իմաստների տարբերությունները:

А. Л. Юзбашян. Стилистическая характеристика повелительного наклонения в армянском языке. Глаголы повелительного наклонения по своим видо - смысловым признакам являются устойчивыми структурами. Однако им присущи многозначные смысловые нагрузки, которые создают особые стилистически окрашенные языковые структуры. Эти глаголы выражают просьбу, предупреждения, воззвание, приказ и т.д..

Глаголы повелительного наклонения будущего времени может иметь двоякий смысл, относящийся как ко всему, так и конкретно к чему то, в ближайшем будущем.

A.L. Yuzbashyan. Stylistic characteristics of Imperative Mood in Armenian. The Imperative mood has its distinct form in the mood system of Armenian verb. The stylistic characteristics of Imperative Mood are mainly semantic. The Imperative mood generally expresses requests, commands, prohibitions, and orders etc.

From the perspective of the category of tense, we distinguish future imperative that expresses an immediate posteriority.